

VELKOMMEN TIL SPORET VED TOLLESTRUP MOSE

Sporet består af to afmærkede ruter. Rød rute er ca. 1 km og gul rute er ca. 3,5 km. Numrene på kortet henviser til nedenstående beskrivelse. Husk gummistøvler – dele af sporet kan være meget fugtige. God tur!

1 TOLLESTRUP MOSE

Tollestrup mose kendes som offersted helt tilbage fra jernalderen, hvilket fundet af lerkar («mosepotter»), en hjortetaksøkse samt skeletter og kranier tyder på. I nyere tid og op til midt i 50'erne har der været gravet mængder af tørv i mosen. Hver ejendom i Poulstrup og Tollestrup ejede et lille stykke af mosen – tørv var både til eget forbrug og salg. I dag ses de gamle tørvgrave i forskellige grader af tilgroning, og pilekrattet breder sig til glæde for mange fugle, bl.a. nattergalen. Over de åbne vidder, som karakteriserer Tollestrup mose, ses ofte musvåger og tårnfalke, også fiskehejren er en hyppig gæst.

2 ENGE OG KREATURER

I dag anvendes mosen og engene til afgræsning af ungkreaturer. De kommer på græs i april og på stald igen i oktober. En del af engarealerne ligger som naturenge, dvs. ferske enge, som aldrig har været pløjede, og de udgør sammen med mere kulturprægede enge i mosen en spændende botanisk mosaik. Det er vigtigt for mange af de lyskrævende planter og for fuglearter som vibe og engsnarre, at græsningen med kreaturer fortsætter, ellers vokser engene til i pilekrat, og det levner ikke lys og plads til andre planter.

3 SØEN OG BÆKKENE

Søen har været en næsten tilgroet tørvegrav. Den blev med støtte fra Danmarks Naturfredningsforening, restaureret i 2003. Søens svagt skrånede bredder og sparsomme bevoksning giver solen fri adgang, og det gør den til et ideelt

levested for bl.a. vandinsekter og frøer. Søen huser også en lille bestand af ål, de er for mange år siden kommet op via vandløbet. Ålen kan – hvis det er fugtigt nok – tilbagelægge flere hundrede meter på land, for at komme fra et vandløb til en sø.

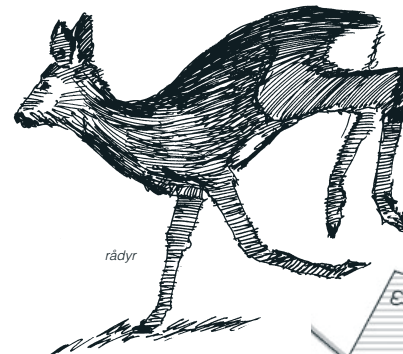
4 PILEKRATTENE OG FUGLELIVET

Pilekrattene, bl.a. langs søen og vandløbet, tiltrækker mange insekter, fugle og andre dyr. En af de fugle som holder til her er nattergalen. Nattergalen er en spurvestor, slank og uanseligt farvet (brunlig med rødbrun hale og svagt plettet bryst) drosselfugl (ca. 16,5 cm lang), der ofte høres mere end den ses. Sangen er meget kraftig og varierer med serier af klaprende og fløjtende toner samt klikkende og skrattende lyde. Den foretrækker fugtige løv- og blandskove langs søer og åer samt tilgroede moser med pilebuske o.lign., hvor den bygger rede i tæt krat. Nattergalen overvintrer i det tropiske Afrika, men den er en meget almindelig ynglefugl herhjemme og kan ses i Danmark fra maj til september.

5 SKOVEN

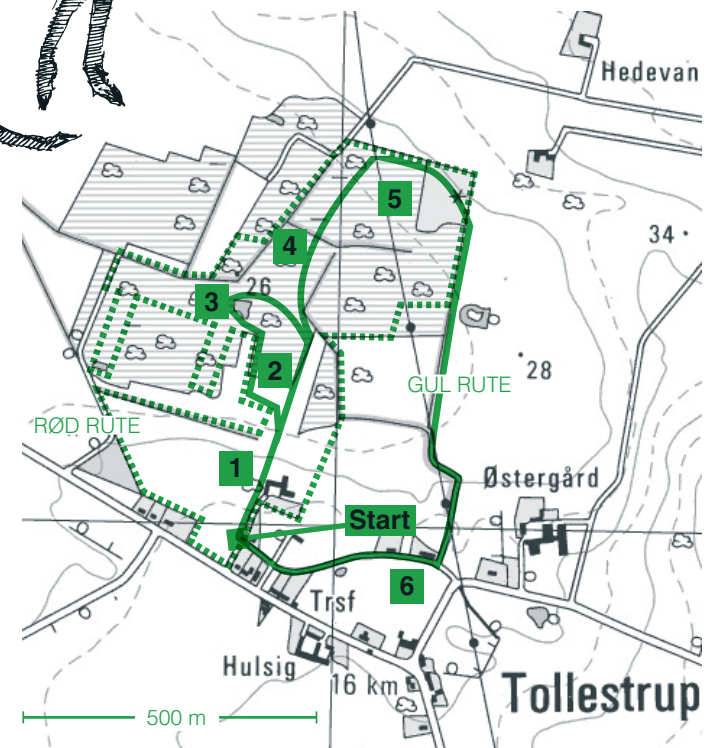
Den lille skov i områdets nordøstlige hjørne er ca. 1 ha. Den rummer fortrinsvis rødgran blan-

det med skovfyr og forskellige arter af løvtræ, f.eks. el. skoven blev oprindeligt anlagt som et fristed for vildtet. I dag ligger den hen som en slags naturskov, der passer sig selv. Skoven skaber levested for bl.a. ugler, og giver læ og dækning for vildt som f.eks. rådyr.

6 TOLLESTRUP BY

Den sidste del af gul rute går gennem Tollestrup by. Byen kan spores tilbage til 1300-tallet. Den nedlagte landsbyskole ligger, hvor markvejen fra skoven drejer til højre ned gennem byen. Til venstre for vejen gennem byen ligger et stort, åbent areal, det er muligvis rester af et gammelt fællesareal. Lidt længere henne ad vejen passeres en tidligere ler- og mergelgrav.

Se efter den gule folderkasse – her starter sporet

Ruten er på sporet afmærket med gule og røde trekantede på pæle

PLANTER VED SPORET

Kødfarvet Gøgeurt

(*Dactylorhiza incarnata*).

Blomsterne er 3-læbede med en lille tand i spidsen, er oftest blegrode, men kan være mørkerøde eller hvide. Blomster i maj-juli. Bliver 25-50 cm høj. De kølformede gul-grønne blade er aflange (bredest forneden) med kappeformet spids. Er ved grunden næsten altid uden pletter. Varierer meget i udseende afhængigt af voksested og genetisk arv. Vokser i moser, på enge, i klit-lavninger samt på tørre dele af strandenge. Kødfarvet Gøgeurt er fredet, og må ikke plukke, opgraves eller ødelægges.

Gråpil

(*Salix cinerea*)

Buskformet plante, 2-6 m høj, med tætte gråfildede grene. De grå-grønne hunrakler (blomster) er 4-7 cm, hanraklerne er 2-3 cm med gule støvknapper. Frugterne er små, gråfildede kapsler på korte, lodne stilke. Meget almindelig, undtagen i Vestjylland. Vokser på fugtig næringsrig jord i enge, i kær, langs vandløb og ved søer hvor den ofte danner tætte krat. Blomstrer i april og har løvspring i april-maj.

Engkabbeleje

(*Caltha palustris*)

Opret, saftigstængel (10-40 cm) med flere endestillede blomster. Hjerteryreformede og rundtakkede blade. Smørgul blomst (3-5 cm bred) med 5-8 blomsterblade. Vokser ofte i små tuer på fugtig jordbund på enge, ved søer, langs vandløb mm. Blomstring: april-juni.

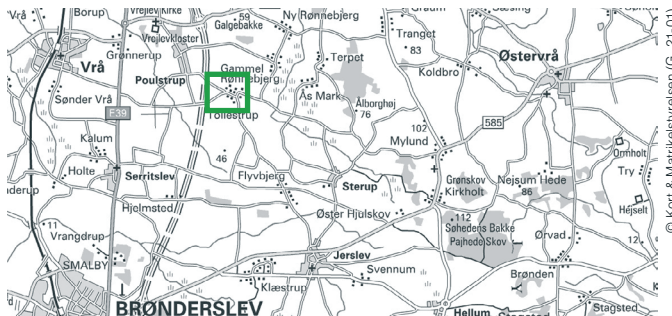
Rødgran

Rødgran er den mest anvendte nåletræsart i dansk skovbrug. Den vokser hurtigt og bruges til bygningstømmer, spånplader og papir.

KORTSIGNATURER - RUTEKORT

	Levende hegn		Jorddige
	Skrænt		Sti
	Jernbane		Markvej
	Vej		Rød rute
	Gul rute		

4 Henvi sning til forklaring

Sporet ved Tollestrup Mose ligger ca. 13 km. nord for Brønderslev. Sporet blev anlagt 2003-04 af Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite for Hjørring. Den grønne firkant viser udsnit svarende til rutekortet på indersiderne. GPS-kordinater til startpunktet: 57.34004°, 10.04357°.

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Du er gæst på lodsejerens private ejendom, og han har åbnet sporet for færdsel til fods. Sporet kan delvis være trampestier, og derfor kan årstiden og planternes vækst påvirke passagen. Især i forårs månederne anbefales det at medbringe gummistøvler, da engene kan være meget fugtige. Husk at lukke leddene så kreaturerne ikke slipper ud. Sporet over engene kan være lukket i en periode om sommeren når tyren går løs – kig efter skiltet.

SPØRG LODSEJEREN

Lodsejeren vil gerne fortælle om, hvad der sker på sporet lige nu. Du er velkommen til at ringe: Orla Nielsen, Mosevej 16, Tollestrup, 9760 Vrå
Telefon 98 98 81 27

Danmarks Naturfredningsforening

Projekt „Spor i Landskabet“ åbner markerede spor i hele landet.

Projektet har følgende samarbejdspartnere:
Danmarks Naturfredningsforening · Dansk Skovforening
Friluftsrådet · Kommunernes Landsforening · Landbrugsraadet
Landdistrikternes Fællesråd · Skov- og Naturstyrelsen
Støttet med tilskud fra tips- og lottomidler til friluftslivet
Tekst: Jørgen Jørgensen · Tegninger: Michael Petersen
Yderligere oplysninger om „Spor i Landskabet“ fås hos:
Landbrugsraadet, Axelortov 3, 1609 København V
Telefon 33 39 40 00 · Fax 33 39 41 61

WWW.SPOR.DK

SPOR0190 · Søs Jensen · 1/2005

Sporet ved Tollestrup Mose

